Recensie: Marja Schouten
Andrew Solomon; 'Ver van de boom' Als je kind anders is. Uitgeverij Nieuw Amsterdam, Amsterdam 2013 ISBN; 9789046815656 Zie ook: www.nieuwamsterdam.nl (Doof/Slechthorend/Groeistoornis/Syndroom van down/ Schizofrenie/ Meervoudige Handicaps/Geestelijke gezondheidszorg/ Psychiatrie/Transgender/AG/PO/1)

Soort boek/Stijl/Aandoening:

Dit boek is een relaas over gezinnen met kinderen die doof zijn, of dwerg, of het syndroom van Down hebben. Gezinnen die geconfronteerd worden met schizofrenie, meervoudige handicaps, kinderen die misdaden begaan of transgender zijn. Andrew Solomon laat zien voor welke immense problemen ouders komen te staan als hun kinderen vreemden voor hen blijken te zijn. Het zijn verhalen vol liefde, onmacht, menselijke tekortkomingen, onbegrip, opoffering en diepe menselijkheid. Een steeds terugkerend thema is de wisselwerking tussen onze aangeboren natuur en de invloeden van omgeving en opvoeding. Met grote compassie toont Solomon ons de mens in zijn uniciteit en diversiteit.

Over de schrijver:

Andrew Solomon woont met zijn man en zoon in New York en Londen. Eerder schreef hij onder meer *Demonen van de middag; een persoonlijke geschiedenis van depressie*. Hiermee won hij in 2001 de National Book Award voor non-fictie. Het werd in 2002 genomineerd voor de Pulitzer Prize en stond op de lijst van de honderd beste boeken van de afgelopen tien jaar van *The Times*. Het is in 24 talen vertaald.
Solomon is een activist en filantroop op het gebied van rechten van seksuele minderheden, geestelijke gezondheid, onderwijs en kunsten.
Voor *Ver van de Boom* kreeg hij de National Book Critics Circle award voor non-fictie.

Korte beschrijving:

Solomon schreef in *Demonen van de middag* over zijn eigen ervaringen met depressies. Ook voor *Ver van de Boom* vond hij de aanleiding bij zichzelf. Schrijvend over dove kinderen ontdekte hij dat deze kinderen worstelen met identiteitsproblemen waar hijzelf als opgroeiende homoseksueel ook tegenaan was gelopen. Hij ontwikkelde het concept van *verticale* en *horizontale* identiteiten. De eerste zijn de aangeboren en verworven eigenschappen die we van onze ouders meekrijgen, zoals huidskleur, taal, geloof en nationaliteit. Met horizontale identiteit verwijst hij naar eigenschappen die de ouders niet hebben. De identiteit moet gezocht worden bij een groep gelijkgestemden buiten de familie.

De herkenning van zijn eigen identiteit bij doven en mensen met dwerggroei, bracht Solomon op het idee de groep uit te breiden met kinderen met het downsyndroom, autisten, jongeren met schizofrenie, fysiek en psychisch gehandicapte kinderen, kinderen die in een verkeerd lichaam zijn geboren, kinderen van verkrachters, wonderkinderen en jeugdige misdadigers.

Voor dit boek heeft Solomon gedurende tien jaar driehonderd mensen geïnterviewd. Het is een indrukwekkend panorama geworden van

voorspelbare drama's , onverwachte vreugdes, uitputting, veerkracht schaamte en liefde. Het boek is onderverdeeld in twaalf hoofdstukken.

Ranne Hovius schrijft in een (uitstekende) recensie (*Volkskrant* 30 november 2013) over dit boek onder meer: 'De kracht van Solomons boek zit in de nuance. Zonder te oordelen laat hij zien hoe ouders tot totaal verschillende keuzes komen. Je leeft net zoveel mee met de vrouw die zich voorstelt hoe het zou zijn om haar zwaar gehandicapte kindje met het hoofdje tegen de muur te pletter te slaan en het vervolgens maar liever afstaat, als met de vrouw die met de dood bedreigd wordt omdat ze haar zoon door dik en dun steunt in zijn wens als meisje door het leven te gaan. Solomons impliciete boodschap is dat een *happy end* wel mogelijk is, maar met geen enkel aanpak gegarandeerd is, ook al suggereert de succesliteratuur over verschillende aandoeningen vaak anders…. Het lijkt er soms op dat elke ouder wiens kind het goed doet zich geroepen voelt een van de daken schreeuwend boek te schrijven waarvan de titel in feite luidt: 'Wat ik allemaal goed heb gedaan.' Maar wat als je autistische kind ondanks al je inspanningen niet in de buurt komt van de jongen in *The Horse Boy* of de autist die Dustin Hoffman in *Rain Man* neerzet.'

Wat viel op:

Het boek telt 811 pagina's + een notenapparaat van bijna 250 bladzijden. De combinatie van Solomons fenomenale inlevingsvermogen, eruditie, analytisch vermogen, gedegen wetenschappelijk en historisch onderzoek en zijn glasheldere schrijfstijl vormen de ingrediënten van dit monumentale document. Het mag gerust een klein wonder genoemd worden hoe Solomon de geïnterviewden zover heeft gekregen hem hun diepste zielenroerselen toe te vertrouwen.

Citaten:

(Pag. 334) 'In de wereld van gehandicapten komt van oudsher veel kindermoord voor…

In 1996 werd Charles-Antoine Blas, zes jaar oud, om het leven gebracht door zijn moeder, die geen gevangenisstraf kreeg, maar een jaar in een rehabilitatiecentrum doorbracht…

In 1997 werd Casey Albury, zeventien jaar oud, met de ceintuur van een badjas gewurgd, nadat ze geweigerd had van een brug te springen…

In 1998 werd Pierre Pasquiou verdronken door zijn moeder die drie jaar voorwaardelijk kreeg…

In 2003 werd Angelica Auriemma, twintig jaar oud, verdronken door haar moeder Joanna die eerst had geprobeerd haar te elektrocuteren…

In 2005 schoot Jan Naylor haar 27-jarige dochter dood, waarna ze het huis in brand stak en zichzelf ook van het leven beroofde…'

(Pag. 686, in het hoofdstuk waarin de ouders worden geïnterviewd van Dylan Klebold, de leerling die samen met zijn vriend Eric Harris in 1999 een bloedbad aanrichtte op de Columbine High school) kon de moeder alleen maar bidden dat hij ook zichzelf zou doden. 'Als Tom en ik elkaar niet tegen het lijf waren gelopen in Ohio, zou Dylan niet hebben bestaan en zou dit vreselijks niet zijn gebeurd. Maar na verloop van tijd maakte dat plaats voor het gevoel dat ik blij ben dat ik kinderen heb gekregen en blij ben met de kinderen die ik heb gekregen, omdat de liefde voor hen de allergrootste

vreugde van mijn leven is, ook al moest ik daarvoor betalen met deze pijn. En dan bedoel ik mijn eigen pijn, niet die van andere mensen. Maar ik aanvaard mijn eigen pijn. Ik weet dat het beter geweest was voor de wereld als Dylan nooit was geboren. Maar ik geloof niet dat het beter voor mij zou zijn geweest.'

(Pag. 704, in hoofdstuk over transgenders) zegt een vader die een autistische dochter en een dove vrouw heeft: 'verstandelijk accepteer ik het, maar emotioneel ben ik nog steeds vooringenomen tegen mijn zoon, zelfs het woord "zoon" krijg ik nauwelijks over mijn lippen. Autistisch en doof waren niet zo moeilijk. Niemand gaf mij de schuld. Maar dit… Mensen lachen me uit.'

Recensies:

'Een indrukwekkend boek, waarin Solomon liefdevol beschrijft hoe veel ouders erin slagen hun oorspronkelijke verwachtingen bij te stellen, hun kind te leren aanvaarden en het tenslotte in de armen te sluiten.' (*Psychologie Magazine).*

'Een belangrijk, ontroerend en dapper monument van een boek waarin het ene na het andere ouderlijke taboe geslecht wordt.' (*VPRO gids)*

'De verhalen over de levens van deze ouders flonkeren, soms met een grimmige glans, en zonder eenvoudig 'happy end'…verhalen over moed, doorzettingsvermogen, taaie inzet, inspanningen, liefde van de ouders voor hun kinderen, zelfs als ze falen, zelfs als ze zich vergissen…(Manon Uphof, *De Groene Amsterdammer.)*

'Andrew Solomon herinnert ons eraan dat niets zo belangrijk is voor de ontwikkeling van een kind als ouderliefde.' (Bill Clinton)

'Een moedig en ambitieus werk, waarin wetenschap, cultuur en een diep inlevingsvermogen samenkomen. Solomon vertelt ons dat we meer met elkaar gemeen hebben dan we denken, ook met hen die allesbehalve normaal schijnen.' (Malcolm Gladwell)

Media

De schrijver was 24 november 2013 te gast bij Wim Brands in het programma *Boeken*.
http://www.uitzendinggemist.nl/afleveringen/1380828
http://www.vpro.nl/speel.program.30960225.html